

zájmům patří také afektivní poruchy, kardiotoxicita antidepresiv, EEG, psychofarmakologie, především lithium v psychiatrii. Jako první publikoval dlouhodobou, placebo kontrolovanou studii účinku stimulací v dětském věku. Výsledky vlastních studií shrnul v monografii z r. 2009 „Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD), Biochemical, Genetic and Clinical Studies“. Je autorem první české monografie Psychofarmakoterapie v dětském a dorostovém věku, jako první publikoval údaje o úspěšné léčbě dětské hyperpyrexie lithiem. Se spoluautory získal cenu prof. Vondráčka pro rok 2007 za práci *Attention-deficit Hyperactivity Disorder, Biochemical Genetic and Clinical Studies*. Je opakovaně spoluautorem

Doporučených postupů psychiatrické péče Psychiatrické společnosti ČLS JEP.

Prof. Paclt je členem řady národních odborných společností (byl dlouholetým předsedou Sekce dětské a dorostové psychiatrie ČLS JEP, podílel se na zpracování metodických pokynů pro posudkové lékařství v oblasti dětské a dorostové psychiatrie a pro ministerstvo zdravotnictví metodického pokynu týkajícího se ADHD), ale je také vedoucí české skupiny International group for lithium study (IGSLI), členem Mezinárodní skupiny pro prevenci suicidalitu u psychotických poruch (InterSePT), EUNETHYDIS (mezinárodní skupina pro výzkum ADHD). Byl čestným předsedou světového kongresu dětské psychiatrie IACAPAP v r. 2018 v Praze.

Oženil se rok po promoci a kromě rodinného života se svou ženou dosud sdílí i profesní kariéru. Má syna a dvě vnučky.

K osobním zájmům patří kromě rodiny také sport, aktivně se věnoval volejbalu, kanoistice, dosud si rád zahrává tenis. Je nadšeným chovatelem exotických akvarijních ryb. Je znalcem kvalitních automobilů, jeho Mini Morris poutal pozornost už v 80. letech.

Profesor Paclt se v tomto roce v plném pracovním zatížení dožívá 70 let. Do jeho osmé pracovní i osobní dekády mu přejeme mnoho dalších spokojených a úspěšných chvil.

*prof. MUDr. Jiří Raboch, DrSc.,
MUDr. Petra Uhlíková a kolektiv
Psychiatrické kliniky 1. LF UK a VFN Praha
e-mail: Jiri.Raboch@vfn.cz*

recenze

Hrubý, R.

DEPRESIA A VČASNÉ EMOČNÉ, KOGNITÍVNE A BEHAVIORÁLNE REGULÁCIE.

Martin: VEEM, s.r.o., 2017, 275 s.

Cieľom tejto vedeckej monografie je sprostredkovať čitateľovi originálne poznatky o význame včasných emočných, kognitívnych a behaviorálnych regulácií v etiopatogenéze depresívnej poruchy. Poukazuje na tradičné aj novšie poznatky neurovied o prominentnom význame

týchto regulácií už v období útleho detstva, pričom ich adekvátna kvalita v kritickom časovom období vytvára predpoklady pre zdravý psychický vývoj, formovanie osobnosti a adaptačných kapacít na zvládanie stresu a psychosociálnej záťaže v ďalších obdobiach života. K týmto

esenciálnym reguláciám dochádza od prvotných kontaktov dieťaťa vo vzťahu k významným blízkym osobám, predovšetkým rodičom, pričom sa dynamicky uplatňujú aj v ďalších etapách detstva a dospievania. Kvalita týchto regulácií patrí k rozhodujúcim faktorom vytvárajúcim predpoklady pre psychické zdravie alebo vulnera-

bilitu k rozvoju psychických porúch. Priaznivé skúsenosti vo vzťahu k významným blízkym osobám sú zdrojom prežívania dôvery, istoty a bezpečia, pričom sa uplatňujú ako kvalitne vpečené a konzistentné stratégie v sociálnych interakciách a blízkych vzťahoch aj v dospelosti. Naopak, nepriaznivé skúsenosti v blízkych vzťahoch s významnými osobami prispievajú k formovaniu vulnerabilného emočne-kognitívneho profilu jedinca, ktorý je spojený s dysfunkčnými vzťahovými stratégiami a zvýšeným rizikom rozvoja psychopatologických prejavov. Túto problematiku prirodzene reflektuje významná Bowlbyho teória vzťahovej väzby, z ktorej autor MUDr. Radovan Hrubý, PhD., čerpá zaujímavé teoretické východiská. Publikácia sa špecificky zameriava na súvislosť medzi poruchami týchto včasných neurovývojových regulácií v detskom veku a vznikom a rozvojom depresívnej poruchy v neskoršom živote. Teoretická časť predstavuje integratívny pohľad na etiopatogézu, klinický obraz a liečbu depre-

sívnych porúch. Ponúka syntézu klasických poznatkov o depresívnej poruche v kombinácii s niektorými menej známymi teoretickými prístupmi a novými zisteniami moderných neurovied. Osobitná pozornosť je venovaná včasným komplexným reguláciám a determinujúcim neurobiologickým procesom v ranom detstve, ktoré sú interpretované v teoretickom rámci vzťahovej väzby so snahou o identifikáciu priesečníkov s etiopatogenezou depresívnej poruchy. Výskumná časť prezentuje a vedecky interpretuje výsledky originálneho výskumu vzťahových skúseností vyplývajúcich z včasných emočných, kognitívnych a behaviorálnych regulácií u depresívnych pacientov. Vzhľadom na komplexnosť teoretických východísk a dôslednú analýzu výskumných výsledkov umožňujúcim vytvoriť integratívny teoretický rámec vzniku depresívnej poruchy možno túto publikáciu v našom odbornom písomníctve považovať za vysoko originálnu a ojedinelú. Ukazuje sa, že výskum v tejto oblasti má potenciál priniesť dôležité poznatky prispievajúce ku komplexnejšiemu nahliadaniu na vznik a priebeh depresívnych porúch, ako aj formovaniu komplexnejších stratégií ich liečby a prevencie. Publikácia je určená predovšetkým psychiatrom, psychologom, neurovedcom, ale aj študentom medicíny, psychológie a záujemcom o poznatky vedeckého bádania v psychiatrii.

prof. Peter G. Fedor-Freybergh, MD, PhD.
e-mail: editor@nel.edu

referáty z literatury

Sommerland A, Ruegger J, Singh-Manoux A et al. Marriage and risk of dementia: systematic review and meta-analysis of observational studies

(Manželstvá a riziko demencie: systematický prehľad a metaanalýza observačných štúdií)

J Neurol Neurosurg Psychiatry 2018; 89 (3): 231–238.

Manželstvá je spojené so zdravším životným štýlom a nižší úmrtnosťou a môže znížiť riziko demencie spôsobené faktory v průbehu života. Autoři z univerzitních pracovišť ve Velké Británii (London) a Francii (Villejuif) provedli systematické posouzení a metaanalýzu studií uvedené spojitosti mezi manželským stavem a rizikem vývoje demence.

Autoři prohledali tři lékařské databáze a kontaktovali dva znalce v oboru za účelem získání dodatečných relevantních studií referujících o vztahu mezi manželským stavem a demencí, přizpůsobeného věku a pohlaví. Autoři hodnotili metodologickou kvalitu a provedli metaanalýzu nahodilých účinků, aby shrnuli relativní rizika ovdovělých, rozvedených nebo celoživotně svobodných jedinců v porovnání s manželstvem. Sekundární stratifikované

analýzy s metaregresí zkoumaly vliv klinického a sociálního kontextu a metodologie studie na nálezy.

Autoři zahrnuli 15 studií s 812 047 účastníky. Když je porovnali s těmi v manželském stavu, lidé celoživotně svobodní (relativní riziko-RR = 1,42 95%CI = 1,07–1,90) a ovdovělí (RR = 1,20 95%CI = 1,02–1,41) měli zvýšené riziko demence. Autoři nenašli žádnou spojitost u rozvedených lidí (vdovství považují za větší stres než rozvod). Další analýzy prokázaly, že horší vzdělání částečně zavádí riziko u vdovství a horší tělesné zdraví zvyšovalo riziko u celoživotně svobodných lidí. V porovnání se studii, které použily klinické registry ke zjištění dg. demence, ty z nich, které klinicky zkoumaly všechny účastníky, našly vyšší riziko pro svobodné.

Manželství je spojené se sníženým rizikem demence než u rozvedených a celoživotně svobodných lidí, kteří jsou také poddiagnostikováni v rutinní klinické praxi. Prevence demence u svobodných lidí by se měla soustředit na vzdělání a tělesné zdraví a měla by uvážit možný účinek zasnoubení schopného pozměnit rizikový faktor vzhledem k demenci.

MUDr. Jaroslav Veselý